Sveriges geologiska undersökning

Vårt datum: 2026-01-22 Ert datum: 2025-10-24

Vårt dnr: 33-2382/2025 Er ref: KN2025/01978

Yttrande

kn.remissvar@regeringskansliet.se
cc: kn.me.remissvar@regeringskansliet.se
cc: Luis.barturen@regeringskansliet.se

Handläggare:
Olof Taromi Sandström

Remiss av skrivelserna Nytt system för företagens miljörapportering och Komplettering av redovisningen nytt system för företagens miljörapportering 2025/01978

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 24 oktober 2025 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

SGU

tillstyrker	Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas förslag om att införa ett nytt system för företagens miljörapportering (FMR).
förordar	att Naturvårdsverket ges ensamt ansvar för FMR.
anser	att det är ett kan skapa vissa komplikationer för enskilda verksamhetsutövare att ta ansvar för att inrapporterad information inte ska kunna aggregeras. Eftersom känsligheten av inlämnade uppgifter uppstår först vid aggregering kan det vara svårt för den enskilde verksamhetsutövaren att få en överblick över på vilket sätt dennes inlämnade information kan aggregeras tillsammans med redan inrapporterad information.
anser	att det är viktigt att miljörapportering blir obligatorisk även för anmälningspliktig krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter (enligt 4 kap. 6 § MPF), eftersom SGU ansvarar för att sammanställa information avseende ballastproduktion och produktionen av entreprenadberg i Sverige. SGU är sedan sommaren 2025 är utpekad beredskapsmyndighet och det är därför av vikt att SGU får tillgång till så mycket information som möjligt avseende svensk produktion av entreprenadberg.
tillstyrker	att Naturvårdsverket får rätt att meddela föreskrifter om vilka uppgifter om produktionen av naturgrus, morän och berg som en miljörapport enligt 31 a § ska innehålla.
anser	att SGU, avseende förslaget till 31 g §, behöver vara en av dessa myndigheter som kan begära information från tillsynsmyndigheten, med beaktande av SGU:s skyldigheter att rapportera både nationellt och internationell.

Sveriges geologiska undersökning
Postadress: Box 670, 751 28 Uppsala
Besök: Dragarbrunnsgatan 77, Uppsala

Telefon: 018-17 90 00
E-post: sgu@sgu.se
www.sgu.se

anser att det är nödvändigt att uppgifter om verksamheters vattenuttag och vattenbortledningar är inkluderat i kraven på inrapportering till det nya FMR, eftersom Sverige saknar ett samlat register om vattenuttag, vilket har föranlett EU att framföra kritik mot Sverige.

SGU:s nuvarande uppdrag

SGU använder även uppgifterna i miljörapporter för att sammanställa och publicera olika former av kunskapsunderlag. Information om bland annat torv, ballast, natursten, industrimineral och utsläpp till vatten hämtas direkt från SMP. Därutöver vill SGU understryka att det särskilt noteras att myndighetens uppdrag att främja hållbar mineralnäring till stor del sker via tillhandahållande av faktaunderlag till intressenter. Förutom att uppgifterna går in som statistik i periodiska publikationer, delar SGU sammanställda produktionssiffror till bland annat statliga utredningar, andra nationella myndigheter eller svenska och internationella branschorganisationer. Myndigheten har därför ett stort behov av att ta del av flertalet olika uppgifter från företag, bland annat från SMP.

Inom vattenförvaltningen är informationen i SMP viktig för Vattenmyndigheter och länsstyrelser i deras arbete med klassificering av status och riskbedömning av grundvattenförekomster. SGU har i nuläget inte tillgång till information i SMP för vattenförvaltningens arbete, men ser gärna att det blir tillgängligt i systemet för företagens miljörapportering (FMR). Kunskap om verksamheters utsläpp och recipientkontroll skulle underlätta SGU:s uppdrag inom övervakning av grundvatten. SGU har stort behov av information om verksamheters vattenuttag, och ser gärna att den informationen kommer att inkluderas i det nya FMR. SGU ser också gärna att FMR kan samverka med lagringssystem för miljöövervakning så att data kan hanteras samordnat.

Förslaget

SGU tillstyrker Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas förslag om att införa ett nytt system (FMR). SGU bedömer att det nya systemet kommer att underlätta för både verksamhetsutövare och myndigheter avseende författningsstadgat informationssamling och informationsdelning samt för en ny framtida informationssamling. SGU ser positivt på att all information, ny och historisk, samlas i en och samma databas.

I förslaget och komplettering till förslaget presenteras två alternativ till ansvar för FMR, länsstyrelserna respektive Naturvårdsverket. SGU ser positivt på det kompletterande förslaget som innebär att Naturvårdsverket ges ensamt ansvar. Vid ett nationellt ansvar för informationen finns det ett större incitament att få informationen likvärdig. SGU har ofta behov av nationella utsökningar av information, vilket bör underlättas med en ensam informationsansvarig.

Ansvar för att säkerhetsrisk uppkommer vid aggregering av information

Det anges i skrivelsen kapitel 5.5, Hantering av säkerhetsskyddsklassificerad information, att samtliga verksamhetsutövare behöver ta ansvar för att sådan aggregering inte uppstår i FMR-systemet genom att rapportera endast sådan information som krävs och på en sådan nivå som minskar risken för aggregering.

SGU anser att det är ett kan skapa vissa komplikationer för enskilda verksamhetsutövare att ta ansvar för att inrapporterad information inte ska kunna aggregeras. Eftersom känsligheten av inlämnade uppgifter uppstår först vid aggregering kan det vara svårt för den enskilde verksamhetsutövaren att få

en överblick över på vilket sätt dennes inlämnade information kan aggregeras tillsammans med redan inrapporterad information.

Det är i många fall nödvändigt att kunna aggregera information, t.ex. sammanställer SGU information över ballastproduktionen i Sverige och presenterar denna information i ett aggregerat format i en årlig rapport.

Interimslösning under tiden för att anpassa sig till API:er.

Det kan ta tid för konsumenter att bygga lösningar som hämtar information via API:er. Det kan behövas en lösning för att manuellt eller att på annat sätt kunna ladda ner information under en övergångsperiod.

Tidigare synpunkter/ Kommentarer på föreslagna författningsändringar/Ballastproduktion

SGU har den 7 november 2024 i yttrande med dnr 33-2627-2024, framfört synpunkter till Naturvårdsverket angående delar av förevarande förslag och skrivelsen lyfter många delar av vad SGU framfört om SGU:s behov av information. Behovet av information har även lyfts av SGU den 15 december 2025 i yttrande, med dnr 33-2129/2025, avseende Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037. SGU hänvisar till vad SGU tidigare framfört men lyfter särskilt återigen följande.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, FMH

31 a §

SGU tillstyrker Naturvårdsverkets förslag att miljörapporter som avser anmälningspliktig anläggning för sortering eller krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter som omfattas av anmälningsplikt enligt 4 kap. 6 § miljöprövningsförordningen (MPF) ska lämnas in och hanteras på motsvarande sätt som övriga miljörapporter.

SGU avstyrker dock den föreslagna ändringen av 31 § av förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, sista stycket anger att: Miljörapport för verksamhet som omfattas av första punkten [dvs. om verksamheten omfattas av anmälningsplikt enligt 4 kap. 6 § MPF], behöver endast ges in om länsstyrelsen begär det. SGU föreslår istället att det ska vara obligatorisk rapportering även för verksamheter som omfattas av anmälningsplikt enligt 4 kap. 6 § MPF.

Eftersom SGU ansvarar för att sammanställa information avseende ballastproduktion och produktionen av främst entreprenadberg i Sverige är det viktigt att miljörapportering blir obligatorisk även för anmälningspliktig krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter (enligt 4 kap. 6 § MPF). Obligatorisk rapportering kommer då inkludera terminaler och anläggningar som inte bryter utan enbart återvinner t.ex. entreprenadberg för anläggningsändamål, vilket skulle ge ökad information om hur mycket bergmaterial som återvinns i Sverige varje år. I dagsläget inrapporteras cirka 2 miljoner – 3 miljoner ton återvunnet entreprenadberg. Den riktiga siffran återvunnet entreprenadberg bedöms vara uppåt cirka 80 miljoner ton. Det är således en omfattande återvinning, både regionalt och nationellt, som inte rapporteras in i dagsläget. Genom ett obligatoriskt krav kommer även krossning

och sortering som sker i samband med stora infrastrukturprojekt, och dessa verksamheters bidrag till ballastproduktionen, också att omfattas. Ett obligatoriskt krav för verksamheter som omfattas av 4 kap. 6 § skulle därför ge SGU tillgång till information som gör det möjligt för SGU att få en representativ bild av produktionen och återvinningen av entreprenadberg.

Mer information om produktionen av entreprenadberg och ballast är även viktigt ur beredskapssynpunkt. SGU är sedan sommaren 2025 är utpekad beredskapsmyndighet. SGU ingår i beredskapssektorn Industri, bygg och handel, vars övergripande syfte är att bistå näringslivet att säkerställa tillgången till samhällsviktiga varor och tjänster vid kris eller höjd beredskap. SGU anser att det behövs ett mer komplett underlag för att kunna utvärdera eventuell beredskap avseende entreprenadbergs- och ballastproduktion etc. i kris eller höjd beredskap.

Av SGU-rapport 2015:39, Resurseffektivisering och minskade transporter – förslag till hur insamling av produktionsuppgifter från entreprenadberg kan utformas (som även Naturvårdsverket hänvisar till), framgår att 15 av 16 länsstyrelser anser att de saknar tid och resurser för att begära in information från C-verksamheter. Ett obligatoriskt krav i enlighet med vad SGU nu föreslår kan medföra att SGU får tillgång till information som tidigare inte varit tillgänglig p.g.a. resursbrister hos länsstyrelserna. Obligatorisk rapportering bedöms i sådant fall inte påverka arbetsbelastningen för relevanta länsstyrelser eller medföra ytterligare arbetsuppgifter, eftersom informationen inte behöver begäras in från enskilda verksamhetsutövare.

SGU tillstyrker förslaget till 47 a § punkt 4 som ger Naturvårdsverket rätt att meddela föreskrifter om vilka uppgifter om produktionen av naturgrus, morän och berg som en miljörapport enligt 31 a § ska innehålla. SGU bedömer att behovet av information från verksamheter som omfattas av 4 kap. 6 MPF motiverar ytterligare rapporteringskrav för dessa verksamheter. SGU anser att Naturvårdsverket bör överväga att meddela föreskrifter som tydliggör att rapporterna ska innehålla produktion och återvinning av entreprenadberg för att minska påverkan på berörda verksamheter. SGU bör dock erhålla tillfälle att yttra sig innan Naturvårdsverket meddelar föreskrifter (se nedan).

Sammanfattningsvis anser alltså SGU att sista stycket i den föreslagna formuleringen av 31 a § ska utgå. SGU ser inte heller skäl till att invänta ytterligare utredningar för att införa den av SGU föreslagna revideringen av 31 a §. Det bör därför även framgå av Naturvårdsverkets föreskrifter att en miljörapport för en verksamhet som omfattas av 4 kap. 6 § MPF ska innehålla uppgifter om produktionen i fråga om entreprenadberg samt naturgrus, morän och berg.

31 g §

Avseende förslaget till 31 g § vill SGU framföra att SGU behöver vara en av dessa myndigheter som kan begära information från tillsynsmyndigheten. Detta med beaktande av SGU:s skyldigheter att rapportera både nationellt och internationellt enligt exempelvis EU-förordningen om kritiska råmaterial (CRMA). SGU anser därför att även nationell rapportering ska kunna föranleda begäran och tillgång till de säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen för nämnda myndigheter.

SGU vill uppmärksamma att även kommuner kan behöva tillgång till informationen till tillsynsverksamheten, vid utredning av tillstånd och anmälningar av verksamheter, vid planering av samhället i översiktsplaner och detaljplaner samt som en del av att planera och genomföra övervakning av den kommunala miljön. Det pågår också en utredning och omställning till en ny miljöprövningsmyndighet, även denna myndighet kan behöva tillgång till informationen i nya FMR.

47 och 47 a §§

SGU anser att förslaget på 47 och 47a §§ behöver revideras. Enligt förslaget får Naturvårdsverket, efter att ha gett länsstyrelsen tillfälle att yttra sig, meddela föreskrifter om vad en miljörapport ska innehålla. Eftersom Havs- och vattenmyndigheten och SGU har skyldigheter att inrapportera uppgifter nationellt och internationellt bör även dessa myndigheter erhålla tillfälle att yttra sig innan Naturvårdsverket meddelar föreskrifter. Detta borde gälla även om Naturvårdsverket håller i informationssystemet.

Operativ övervakning och samordning med andra register

Majoriteten av tillståndsgivna verksamheter bedriver utifrån krav i villkor någon form av kontroll i recipient. Idag är resultat från denna kontroll svår att använda inom vattenförvaltningen. För ytvatten finns för vissa områden resultat av verksamheternas kontroller presenterade i rapporter från verksamheternas samordnade recipientkontroll. För grundvatten rapporteras ofta resultat av kontroller samordnat med SMP-rapportering, och är därmed svåra att söka ut. Länsstyrelsen har förvisso tillgång till informationen i SMP för deras arbete med klassificering av status och riskbedömning av vattenförekomster, men svårigheter i utsökningen i och med formatet på rapporterna är ofta ett hinder för ett effektivt nyttjande av informationen. Med ett mer användarvänligt system finns det därmed potential att utöka användningen av resultat av verksamheternas kontroller. Dessa kan därmed utgöra en del av vattenförvaltningens operativa övervakning av Sveriges vatten. Sverige får idag kritik från EU om att övervakningen, framför allt den operativa övervakningen för verksamheter med betydande utsläpp, är otillräcklig. Det är därför av stort intresse att information i det nya FMR kan tillgängliggöras och användas (inkluderat hänsyn till hantering av känslig data) inom vattenförvaltningen. Det nya FMR behöver också kunna samköras med befintliga system för datalagring för miljöövervakning, med syftet att kunna ge en samlad bild av miljötillståndet i ett område.

Vattenuttag

Sverige saknar ett samlat register om vattenuttag, vilket har föranlett EU att framföra kritik mot Sverige. Det är därför nödvändigt att uppgifter om verksamheters vattenuttag och vattenbortledningar är inkluderat i kraven på inrapportering till det nya FMR.

Granskning

Det framkommer i förslaget 4.1.6 etapp 1 att föreslagen lösning i FMR gör det möjligt för myndigheter att återkoppla till eller begära komplettering från verksamhetsutövaren, vilket skulle ske i samband med manuell granskning av uppgifter i systemet. Respektive myndighet skulle ansvara för denna manuella granskning. SGU genomför i nuläget ingen fullständig granskning av det innehåll i SMP som myndigheten har tillgång till och ser att kommande granskning kan bli omfattande och mycket resurskrävande. SGU anser det är positivt med en ökad andel strukturerad information i FMR som kan bidra till automatisk validering.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anette Madsen

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Mattias Göransson och Carola Lindeberg, samt juristen Gustav Svensson och lösningsarkitekten Erik Winroth deltagit. Kvalificerade handläggaren Olof Taromi Sandström har varit föredragande.

Anette Madsen

Olof Taromi Sandström